DOMSTOLENS DOM (andra avdelningen)
den 24 oktober 2002 *

I mål C-81/01,

angående en begäran enligt artikel 234 EG från Cour de cassation (Frankrike) att domstolen skall meddela ett förhandsavgörande i det vid den nationella domstolen anhängiga målet mellan

Borie Manoux SARL

och

Directeur de l'Institut national de la propriété industrielle (INPI),

angående tolkningen av artikel 40 i rådets förordning (EEG) nr 2392/89 av den 24 juli 1989 om allmänna bestämmelser om beskrivning och presentation av vin och druvmust (EGT L 232, s. 13; svensk specialutgåva, område 3, volym 30, s. 63) i dess ändrade lydelse enligt rådets förordning (EEG) nr 3897/91 av den 16 december 1991 (EGT L 368, s. 5; svensk specialutgåva, område 3, volym 39, s. 254),

* Rättegångsspråk: franska.

meddelar

DOMSTOLEN (andra avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden R. Schintgen samt domarna V. Skouris och N. Colneric (referent),

generaladvokat: L.A. Geelhoed,
justitiesekreterare: R. Grass,

med beaktande av de skriftliga yttranden som har inkommit från:

— Republiken Frankrike, genom G. de Bergues och L. Bernheim, båda i egenskap av ombud,

— Europeiska gemenskapernas kommission, genom A.M. Alves Vieira och G. Berscheid, båda i egenskap av ombud,

med hänsyn till referentens rapport,

och efter att den 14 mars 2002 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Cour de cassation har, genom beslut av den 13 februari 2001 som inkom till domstolens kansli den 16 februari samma år, i enlighet med artikel 234 EG ställt en fråga om tolkningen av artikel 40 i rådets förordning (EEG) nr 2392/89 av den 24 juli 1989 om allmänna bestämmelser om beskrivning och presentation av vin och druvmust (EGT L 232, s. 13; svensk specialutgåva, område 3, volym 30, s. 63) i dess ändrade lydelse enligt rådets förordning (EEG) nr 3897/91 av den 16 december 1991 (EGT L 368, s. 5; svensk specialutgåva, område 3, volym 39, s. 254) (nedan kallad förordning nr 2392/89).

2 Frågan har uppkommit i en tvist mellan bolaget Borie Manoux SARL (nedan kallat Borie Manoux), Bordeaux (Frankrike), och directeur de l'Institut national de la propriété industrielle (direktören för nationella institutet för industriell äganderätt, nedan kallad INPI) angående registrering av varumärket Les Cadets d'Aquitaine för försäljning av viner med ursprungsbeteckning och härkomst från Bergeracois.

Tillämpliga bestämmelser

Gemenskapsrätten

3 Enligt tredje skälet i förordning nr 2392/89 är syftet med de allmänna bestämmelserna om beteckning och presentation av vin som införs genom denna

förordning att erbjuda information som är så klar och korrekt att tänkbara köpare och de offentliga organ som skall reglera och kontrollera handeln med dessa varor kan bilda sig en uppfattning om dem.

4 I förordning nr 2392/89 regleras särskilt beteckningen och presentationen av kvalitetsvin framställt inom specificerade områden (nedan kallat kvalitetsvin fso) i den mening som avses i rådets förordning (EEG) nr 823/87 av den 16 mars 1987 om särskilda bestämmelser om kvalitetsvin framställt inom specificerade områden (EGT L 84, s. 59; svensk specialutgåva, område 3, volym 23, s. 65) i dess ändrade lydelse enligt rådets förordning (EEG) nr 2043/89 av den 19 juni 1989 (EGT L 202, s. 1; svensk specialutgåva, område 3, volym 29, s. 211).

5 I artikel 11 i förordning nr 2392/89 föreskrivs följande:

"1. Beskrivningen [*] på etiketten för kvalitetsvin fso skall innehålla följande uppgifter:

a) Namnet på det specificerade område där vinet har sitt ursprung.

...

2. Beskrivningen [*] på etiketten för kvalitetsvin fso får utökas med följande uppgifter:

...

c) Ett märkesnamn [*], i enlighet med villkoren i artikel 40.

...

l) Namnet på en geografisk enhet som är mindre än det specificerade området, i enlighet med villkoren i artikel 13.

...". [*I överensstämmelse med terminologin i övriga språkversioner av förordningen används nedan begreppen beteckningen respektive varumärke. Övers. anm.]

6 I artikel 12.1 i förordning nr 2392/89 anges närmare följande:

"Endast de uppgifter som anges i artikel 11 får användas i [beteckningen] på etiketten för ett kvalitetsvin fso.

Dock

...

— kan medlemsstaterna tillåta att den uppgift om det specificerade området som avses i artikel 11.1 a används tillsammans med namnet på den större geografiska enhet som det specificerade området ingår i, i syfte att närmare ange dess läge, förutsatt att villkoren för användningen av namnet på detta specificerade område och namnet på den geografiska enheten i fråga uppfylls."

7 I artikel 13.2 i förordning nr 2392/89, till vilken artikel 11.2 l i samma förordning hänvisar, anges följande: Producentmedlemsstater kan använda namnet på en geografisk enhet som är mindre än det berörda specificerade området som benämning på ett kvalitetsvin fso, förutsatt att den geografiska enheten är tydligt avgränsad och att samtliga druvor som använts vid framställningen av vinet kommer från denna enhet.

8 Enligt artikel 40.1 och 40.2 i förordning nr 2392/89 gäller följande:

"1. [Beteckningen] och presentationen av de produkter som avses i denna förordning samt reklam för sådana produkter får inte vara felaktiga, kunna ge upphov till förväxling eller vilseleda de personer som den är riktad till, särskilt i fråga om följande:

— De uppgifter som föreskrivs i artiklarna.. 11...

— Produkternas egenskaper, särskilt deras... ursprung eller härkomst...

— ...

Det geografiska namn som betecknar ett specificerat område skall vara tillräckligt exakt och dess anknytning till produktionsområdet skall vara allmänt känt så att risken för förväxling, med hänsyn till de faktiska förhållandena, kan undvikas.

2. Om [beteckning], presentation och reklam vad gäller de produkter som avses i denna förordning kompletteras med [varumärke], får dessa [varumärken] inte innehålla sådana ord, delar av ord, symboler eller bilder

a) som kan ge upphov till förväxling eller vilseleda de personer som de riktas till enligt punkt 1, eller

b) som

— av de personer som de riktar sig till kan förväxlas med [beteckningen], helt eller delvis, av ett bordsvin, ett kvalitetsvin fso eller ett importerat vin vars [beteckning] regleras i gemenskapsbestämmelser eller med [beteck-

ningen] av någon annan vara som avses i artikel 1.1 första stycket och artikel 36.1 första stycket, eller

— är identisk med [beteckningen] av någon sådan vara, om de produkter som används för att framställa de slutliga produkter som avses ovan inte har rätt till en sådan [beteckning] eller presentation.

Etiketten för ett bordsvin, kvalitetsvin fso eller importerat vin får inte heller innehålla [varumärke] som innefattar ord, delar av ord, symboler eller bilder som,

...

b) i fråga om bordsviner beskrivna i enlighet med artikel 72.2 och 72.3 i förordning (EEG) nr 822/87, kvalitetsviner fso eller importerade viner, innehåller felaktiga uppgifter, särskilt vad gäller det geografiska ursprunget, vinstockssorten, skördeåret eller en hänvisning till högre kvalitet,

...".

Den nationella rätten

9 Enligt artikel L. 711-3 c i code de la propriété intellectuelle (fransk lag om immaterialrätt) (JORF av den 3 juli 1992, s. 8801) gäller följande: "En symbol kan inte godkännas som varumärke eller del av varumärke om... det kan vilseleda allmänheten, särskilt vad gäller arten, kvaliteten eller den geografiska härkomsten av varan eller tjänsten". Enligt artikel L. 711-4 h i samma code anges följande: "En symbol kan inte godkännas som varumärke om det kränker äldre rättigheter, särskilt vad gäller... namnet på eller bilden av ett collectivité territoriale [förvaltningsområde i Frankrike] eller dess anseende".

Tvisten i målet vid den nationella domstolen

10 Den 6 januari 1997 ansökte Borie Manoux vid INPI om registrering av varumärket Les Cadets d'Aquitaine för försäljning av vin med ursprungsbeteckning och med härkomst från Bergeracois. Bergeracois är ett specificerat område som utgör del av förvaltningsregionen Aquitaine (Frankrike).

11 Genom beslut av den 8 juli 1997 avslog direktören för INPI denna ansökan med hänvisning till dels artikel L. 711-3 i code de la propriété intellectuelle, dels artiklarna 11 och 40 i förordning nr 2392/89.

12 Borie Manoux överklagade detta beslut till Cour d'appel de Bordeaux (Frankrike). Sistnämnda domstol fastställde det omtvistade beslutet genom dom av den 26 oktober 1998.

13 Borie Manoux överklagade därefter denna dom till Cour de cassation. Bolaget anförde att Cour d'appel de Bordeaux hade åsidosatt bland annat artiklarna 11 och 40 i förordning nr 2392/89 på grund av följande. Cour de cassation har ansett att omnämnandet av Aquitaine i varumärket Les Cadets d'Aquitaine är principiellt rättsstridigt, eftersom det inte föreskrivs i någon nationell lag eller gemenskapsrättslig text att detta uttryck är en geografisk beteckning som får användas. Cour d'appel har därvid inte ens undersökt eller angivit på vilket sätt detta omnämnande är vilseledande beträffande varans ursprung, kvalitet och art eller ger upphov till en risk för förväxling med gemenskapsrättsliga eller nationella beteckningar.

14 I begäran om förhandsavgörande konstaterade Cour de cassation följande. Enligt artikel 11.2 i förordning nr 2392/89 får beskrivningen på etiketten kompletteras med vissa uppgifter, bland annat ett varumärke, i enlighet med villkoren i artikel 40 i förordningen. I artikel 40.2 i nämnda förordning stadgas i fråga om beskrivning, presentation och reklam vad gäller de varor som avses i förordningen och som kompletteras med varumärken, att dessa varumärken inte får innehålla sådana ord, delar av ord, symboler eller bilder som kan ge upphov till förväxling eller vilseleda de personer som de riktas till i de avseenden som anges i artikel 40.1, det vill säga i fråga om de uppgifter som föreskrivs bland annat i artikel 11 och varornas egenskaper, såsom bland annat deras art, ursprung eller härkomst.

15 Cour de cassation tillade följande. Enligt artikel 12.1 i förordning nr 2392/89 är det endast de uppgifter som anges i artikel 11 i samma förordning som får användas i beskrivningen på etiketten för kvalitetsvin fso. Cour d'appel de Bordeaux konstaterade att det varumärke som registreringsansökan avsåg, för viner från regionen Aquitaine, innehåller det geografiska namnet Aquitaine och att det inte framgår av bestämmelserna i artikel 11 i nämnda förordning att detta uttryck får användas.

16 Det är mot denna bakgrund som Cour de cassation har beslutat att vilandeförklara målet och att hänskjuta följande fråga till domstolen:

"Skall artikel 40 i förordning nr 2392/89 tolkas på så sätt att det är förbjudet att registrera ett geografiskt namn som varumärke för varor som avses i förordningen om det inte föreskrivs i artikel 11 att namnet får användas, även om registreringen av ett sådant varumärke inte kan vilseleda konsumenten beträffande vinets härkomst och inte ger upphov till förväxling med någon registrerad geografisk beteckning, om det geografiska namnet i fråga avser det område där vinet faktiskt är producerat men detta område omfattas av andra ursprungsbeteckningar och om registreringen kan ge intryck av att det finns ett skydd för det geografiska namnet?"

Prövningen av tolkningsfrågan

17 Den hänskjutande domstolen har ställt sin enda fråga för att få klarhet i huruvida artikel 40 i förordning nr 2392/89 utgör hinder för att ett varumärke som innehåller ett geografiskt namn vars användande inte är föreskrivet i artikel 11 i samma förordning registreras för försäljning av vin, när registreringen, även om den inte kan vilseleda konsumenten beträffande vinets härkomst och inte ger upphov till förväxling med någon registrerad geografisk beteckning, felaktigt kan ge intryck av att det finns ett skydd för det geografiska namnet.

18 Domstolen erinrar inledningsvis om att artiklarna 11 och 12 i förordning nr 2392/89 visar gemenskapslagstiftarens vilja att i denna förordning anta en detaljerad och uttömmande reglering för beskrivning och presentation av vin (se dom av den 5 juli 1995 i mål C-46/94, Voisine, REG 1995 s. I-1859, punkt 22). Det är således rättsenligt att använda ett geografiskt namn på etiketten endast om det tillåts enligt den nämnda förordningen.

19 Frånsett artikel 12 i förordning nr 2392/89 får endast de uppgifter som anges i artikel 11 i denna förordning användas i beskrivningen på etiketten för ett kvalitetsvin fso.

20 Enligt artikel 11.2 l i förordning nr 2392/89 jämförd med artikel 13.2 i samma förordning är det tillåtet att lägga till namnet på en mindre geografisk enhet. Enligt artikel 12.1 andra stycket tredje strecksatsen i samma förordning är det också tillåtet att lägga till namnet på en större geografisk enhet.

21 Domstolen konstaterar att användandet av sådana namn i båda fallen uttryckligen skall ha föreskrivits av medlemsstaterna. Såsom framgår av den franska regeringens yttrande, som inte har bestritts av Borie Manoux, är så inte fallet vad gäller namnet Aquitaine.

22 Enligt artikel 11.2 c i förordning nr 2392/89 kan beskrivningen på etiketten utökas med uppgiften om ett varumärke i enlighet med villkoren i artikel 40 i samma förordning. Till de villkoren hör att varumärket inte får vilseleda konsumenten i fråga om vinets härkomst och att det inte får ge upphov till förväxlingsrisk med en skyddad beskrivning.

23 Det framgår att den hänskjutande domstolen, på vilken det ankommer att bedöma omständigheterna i det enskilda fallet, utgår från att användningen av det i målet aktuella varumärket uppfyller de två ovannämnda villkoren. Den hänskjutande domstolen frågar sig emellertid om registreringen av ett varumärke som innehåller ett geografiskt namn som kan tänkas uppfattas som ett namn som är föremål för skydd såsom specificerat område, är tillräckligt för att man av artikel 40 i förordning nr 2392/89 skall kunna sluta sig till att det råder registreringsförbud för det nämnda varumärket.

24 Domstolen erinrar härvid om att syftet med artikel 40 i förordning nr 2392/89 framför allt är att förhindra att varumärket används på ett vilseledande sätt (se dom av den 29 juni 1995 i mål C-456/93, Langguth REG 1995 s. I-1737, punkt 29). Såsom domstolen har konstaterat i fråga om rådets förordning (EEG) nr 355/79 av den 5 februari 1979 om allmänna bestämmelser om beskrivning och presentation av vin och druvmust (EGT L 54, s. 99), som upphävts och ersatts av förordning nr 2392/89, skall varje form av praxis som kan leda till att någon vilseleds i handeln med vin avlägsnas (dom av den 25 februari 1981 i mål 56/80, Weigand, REG 1981 s. 583, punkt 18).

25 Det framgår av en fast rättspraxis att det, för att användande av ett varumärke skall kunna anses ge upphov till en förväxlingsrisk eller en risk för vilseledande av de personer som det är riktat till, måste visas att det med hänsyn till de aktuella konsumenternas uppfattning eller vanor finns en verklig risk för att deras ekonomiska beteende påverkas (se bland annat dom av den 28 januari 1999 i mål C-303/97, Sektkellerei Kessler, REG 1999, s. I-513, punkt 33).

26 Såsom domstolen vid upprepade tillfällen har fastslagit ankommer det på den nationella domstolen att bedöma om ett varumärke eventuellt kan vara vilseledande. Den nationella domstolen skall därvid beakta de förväntningar som en normalt informerad samt skäligen uppmärksam och upplyst genomsnittskonsument kan tänkas ha (se bland annat domen i det ovannämnda målet Sektkellerei Kessler, punkt 36).

27 För att förbudet i artikel 40 i förordning nr 2392/89 skall vara tillämpligt är det följaktligen inte tillräckligt att användandet av ett varumärke som innehåller ett geografiskt namn i sig kan ge intryck av att det är fråga om ett geografiskt namn som är föremål för ett skydd som i verkligheten inte finns. Det krävs dessutom att det finns en verklig risk för att de berörda konsumenternas ekonomiska beteende påverkas av att ett sådant varumärke används.

28 Domstolen framhåller emellertid att artikel 40 i förordning nr 2392/89 inte reglerar de villkor som skall vara uppfyllda för att ett varumärke skall få registreras enligt nationell rätt. Artikeln gäller beskrivning och presentation av de varor som avses i denna förordning och det sätt på vilket varumärket kan användas som tillägg till nämnda beskrivning. Det ankommer inte på domstolen att avgöra huruvida det förbud att använda ett varumärke för beskrivning av vin som uppställs i gemenskapsrätten utgör hinder för registrering av detta varumärke enligt nationell rätt.

29 Tolkningsfrågan skall följaktligen besvaras på följande sätt: Artikel 40 i förordning nr 2392/89 skall tolkas på så sätt att den inte utgör något hinder för att ett varumärke, innehållande ett geografiskt namn som felaktigt kan ge intryck av att det nämnda geografiska namnet är föremål för skydd, används för försäljning av vin, utom om det finns en verklig risk för att användandet av ett sådant varumärke vilseleder de berörda konsumenterna och, till följd därav, påverkar deras ekonomiska beteende. Det ankommer på den nationella domstolen att pröva om så faktiskt är fallet.

Rättegångskostnader

30 De kostnader som har förorsakats den franska regeringen och kommissionen, vilka har inkommit med yttranden till domstolen, är inte ersättningsgilla. Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN (andra avdelningen)

— angående den fråga som genom beslut av den 13 februari 2001 har ställts av Cour de cassation — följande dom:

Artikel 40 i rådets förordning (EEG) nr 2392/89 av den 24 juli 1989 om allmänna bestämmelser om beskrivning och presentation av vin, i dess ändrade lydelse enligt rådets förordning (EEG) nr 3897/91 av den 16 december 1991, skall tolkas på så sätt att den inte utgör något hinder för att ett varumärke, innehållande ett geografiskt namn som felaktigt kan ge intryck av att det nämnda geografiska namnet är föremål för skydd, används för försäljning av vin, utom om det finns en verklig risk för att användandet av ett sådant varumärke vilseleder de berörda konsumenterna och, till följd därav, påverkar deras ekonomiska beteende. Det ankommer på den nationella domstolen att pröva om så faktiskt är fallet.

Schintgen Skouris Colneric

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 24 oktober 2002.

R. Grass

Justitiesekreterare

R. Schintgen

Ordförande på andra avdelningen